

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 360/2018-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 31. mája 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej, zo sudcu Miroslava Duriša a sudcu Ladislava Orosza (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČNÝ KROJ], [REDAKČNÝ KROJ] zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Daniel Blyšťan s. r. o., Rastislavova 784/68, Košice, v mene ktorej koná advokát JUDr. Daniel Blyšťan, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Košice II sp. zn. 27 P 338/2015 zo 14. júna 2017 a postupom, ktorý prechádzal jeho vydaniu, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČNÝ KROJ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 31. augusta 2017 doručená sťažnosť [REDAKČNÝ KROJ], [REDAKČNÝ KROJ] (ďalej len „sťažovateľ“),

zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Daniel Blyšťan s. r. o., Rastislavova 784/68, Košice, v mene ktorej koná advokát JUDr. Daniel Blyšťan, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 27 P 338/2015 zo 14. júna 2017 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“) a postupom, ktorý jeho vydaniu prechádzal.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je právnym zástupcom (advokát, pozn.) odporcu v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 27 P 338/2015 o zvýšenie výživného.

Napadnutým uznesením okresný súd sťažovateľovi uložil poriadkovú pokutu v sume 200 € s odôvodnením, že na pojednávaní konanom 14. júna 2017 *„počas výsluchu povinného, jeho právny zástupca rušil poriadok v pojednávacej miestnosti tým, že zasahoval do výsluchu povinného a neumožnil mu odpovedať súdu. Právny zástupca povinného bol sudkyňou upozornený, že po položenej otázke už nemá zasahovať do odpovede povinného, pričom súd zisťoval závažnú okolnosť ohľadom skutočného stavu, či otec uzavrel novú pracovnú zmluvu, vzhľadom na podstatnú zmenu jeho základného platu u rovnakého zamestnávateľa, pričom otec na opakovanú otázku súdu neodpovedal. Napriek poučeniu, právny zástupca povinného opakovane zasahoval do odpovede povinného tak, že po položení otázky súdom, mu neumožnil odpovedať. Právny zástupca povinného namietal spôsob kladenia otázok sudkyňou najmä, že sa sudkyňa opakovane a viackrát pýtala povinného, či u neho došlo k zmene pracovnej zmluvy alebo k uzatvoreniu novej pracovnej zmluvy a tiež, že mu súd neumožnil ako právnemu zástupcovi povinného, vzniesť námietku neprípustnosti uvedenej otázky... Právny zástupca otca na pojednávaní dňa 14. 6. 2017 svojim konaním rušil poriadok tým, že opakovane prerušoval výsluch povinného tak, že po položení otázky súdom, neumožnil jeho výpoveď a teda zistenie skutočného stavu, preto mu súd uložil poriadkovú pokutu vo výške 200 €...“*.

Sťažovateľ v sťažnosti argumentuje najmä takto:

«Napadnuté uznesenie je nesprávne, bolo vydané na základe nesprávne zisteného skutkového stavu, súd vec nesprávne právne posúdil a v danom prípade neboli splnené podmienky na vydanie napadnutého rozhodnutia.

... výška uloženej pokuty je vzhľadom na okolnosti prípadu a osobné a majetkové pomery sťažovateľa neprimerane vysoká a súd sa pri jej ukladaní nezaoberal pomermi sťažovateľa na základe ktorých by určil primeranosť výšky uloženej sankcie.

Konajúci súd v odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol, že sťažovateľ prerušoval výsluch povinného, to však fakticky ani nebolo možné, pretože súd na predmetnom pojednávaní procesný úkon - výsluch povinného... nevykonal.

Súd o vykonávaní dôkazu resp. jednotlivých dôkazov rozhoduje na pojednávaní, čo jasne vyplýva... z formulácie zákona „môže nariadiť“ a teda, že ide o procesný úkon - rozhodnutie o vykonávaní toho ktorého dôkazu, a to na základe uznesenia súdu o tom, že vykonáva dokazovanie. Rozhodnutie o vykonávaní dôkazu má osobitný význam na poskytnutie právnej ochrany strany v konaní kedy vie, že v danej procesnej fáze sa vykonáva dôkaz. V danom prípade súd takéto uznesenie nevydal a ani žiadnym iným spôsobom dôkaz - výsluch strany nenariadil.

Konajúci súd... počas vyjadrenia zástupkyne oprávnenej - tj. v procesnej fáze prednesov strán - sa pýtal neprehľadne a vecne skokovo k odlišným okolnostiam povinného k skutočnostiam a niektorým listinám v súdnom spise a to bez toho, aby umožnil povinnému vyjadriť sa k skutočnostiam uvedeným údajným zástupcom oprávnenej...

Povinný uviedol, že u svojho predchádzajúceho zamestnávateľa pracoval nepretržite od roku 2001. Na opakovaný dotaz súdu povinný opätovne odpovedal v tom zmysle, že o výpovedi nevie, nepamätá si žiadne ukončenie pomeru a, že išlo iba o zmenu pracovnej zmluvy. Súd sa však ani s opakovaným vyjadrením povinného neuspokojil. Právny zástupca povinného namietal, že odporca je laik a prednesené dotazy súdu sú otázky právne, ku ktorým sa povinný ako laik nevie a nemusí vedieť vyjadriť a rovnako, že povinný na otázku súdu už odpovedal. Súd však naďalej opakovanými dotazmi na tú istú skutočnosť, avšak iba inak položenými, naliehal na povinného. Následne sťažovateľ ako právny zástupca

povinného s oslovením „Pani predsedníčka...“ namietal neprípustnosť položených otázok súdu ako aj formu ich kladenia, čím iba uplatnil procesné práva povinného.

Sťažovateľ ako právny zástupca fakticky nemá inú možnosť ako slovne vystúpiť a vzniesť námietku neprípustnosti otázok súdu. Súd má v takom prípade o námietke rozhodnúť...

Súd svojim postupom neumožnil sťažovateľovi plniť si jeho povinnosť a poskytnúť právnu pomoc jeho klientovi v priebehu súdneho konania, pretože po jeho verbálne prejave oslovením udelil sťažovateľovi pokutu bez toho aby zistil, čo je obsahom ústneho vyjadrenie sťažovateľa - námietky neprípustnosti otázky.

Prednesenie námietky je procesným právom a prostriedkom poskytnutia právnej pomoci, ktorý za žiadnych okolností nemôže byť sankcionovaný. Takýto postup je neprípustným zásahom do procesných práv účastníka konania a porušením práva na spravodlivý proces.

Sťažovateľ tu zdôrazňuje, že v danom prípade išlo o procesné štádium prednesov strán a nie o procesné úkony dokazovania v súdnom konaní. V procesnom štádiu prednesov účastníkov sa každá strana vyjadrí a recipročne druhá strana má právo reagovať - predniesť repliku na skutočnosti uvedené druhou stranou po tom, ako jej to súd umožní. Súd samozrejme má právo zasahovať do prednesov strán a požiadať o doplňujúce informácie, avšak to nesmie vylučovať právo na poskytnutie právnej pomoci a najmä na uplatnenie procesných inštitútov prislúchajúcich strane v konaní.

Sťažovateľ preto namieta, že svojím postupom nerušil priebeh konania a nebránil povinnému vyjadriť sa na dotaz súdu, ale sťažovateľ iba uplatňoval procesné práva a plnil si svoju zákonnú povinnosť advokáta poskytnúť právnu pomoc. Súd mal umožniť vzniesť sťažovateľovi námietku, o tejto následne rozhodnúť a podľa výsledku rozhodnutia o námietke pokračovať v konaní.

... ku konaniu a stavu, ktorý súd popísal a na základe ktorého odôvodnil napadnuté uznesenie, nedošlo a preto tu nie sú splnené podmienky na uloženie poriadkového opatrenia udelením pokuty.

Spôsob akým súd uplatňoval inštitút pokuty ako poriadkového opatrenia je neprímeraný, nemá oporu v zákone a je neprípustným zásahom do povinnosti advokáta

(a súčasne práva účastníka) na poskytnutie právnej pomoci, a preto je potrebné napadnuté rozhodnutie zrušiť.

Udelením sankcie v podobe pokuty na podklade rozhodnutia, ktoré nemá oporu v zákone, došlo aj do zásahu do majetkovej sféry sťažovateľa a to tým, že v dôsledku povinnosti uhradiť uložené pokutu sa jeho majetok zmenší bez zákonného dôvodu. Tým je porušené jeho právo vlastníť majetok.

... konajúci súd sa primeranosťou výšku uloženej pokuty vôbec nezaoberal, a to tak pri rozhodovaní ako aj v odôvodnení napadnutého rozhodnutia, kde zdôvodnenie výšku uloženej pokuty úplne absentuje.»

Na základe citovanej sťažnostnej argumentácie sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie nálezom vyslovil porušenie jeho základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením okresného súdu, zrušil napadnuté uznesenie, priznal sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v sume 200 € a trovy konania v sume 374,81 €.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či nie je zjavne neopodstatnená. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď napadnutým postupom alebo napadnutým rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Z časti I tohto uznesenia vyplýva, že sťažovateľ sa uchádza o ústavnú ochranu svojich práv sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v právnej veci, ktorej predmetom je preskúmanie ústavnoprávnej konformity postupu okresného súdu vo veci uloženia poriadkového opatrenia v sume 200 € za rušenie priebehu pojednávania. Z tohto hľadiska ide nepochybne o právnu vec, ktorú možno označiť ako bagatelnú. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na § 422 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov, z ktorého ustanovení vyplýva neprípustnosť dovolania, ak napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje zákonom ustanovený násobok minimálnej mzdy, pričom na príslušenstvo sa neprihliada (obdobne ustanovenie obsahoval aj Občiansky súdny poriadok v prvej vete § 238 ods. 5, podľa ktorého dovolanie nie je prípustné ani vo veciach, v ktorých bolo napadnuté právoplatné rozhodnutie

odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšujúcom trojnásobok minimálnej mzdy). Za okolností, keď Civilný sporový poriadok (obdobne ako predtým Občiansky súdny poriadok) vylučuje u bagatel'ných vecí prieskum rozhodnutí vydaných druhostupňovými súdmi, je proti logike pripustiť, aby porovnateľná vec bola predmetom ústavného prieskumu (m. m. IV. ÚS 358/08, ako aj IV. ÚS 340/2014, III. ÚS 529/2014, II. ÚS 468/2015, II. ÚS 357/2015). Uvedené skutočnosti už sami osebe zakladajú dôvod na odmietnutie sťažnosti sťažovateľa ako zjavne neopodstatnenej.

Opodstatnenosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v takýchto veciach prichádza do úvahy iba v prípadoch extrémneho vybočenia zo štandardov uplatňovaných v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ktoré by mohli mať za následok porušenie ústavou garantovaných základných práv (m. m. IV. ÚS 358/08), resp. v prípadoch, ak pôjde o takú intenzitu neprípustného zásahu, ktorá kolide s podstatou a zmyslom základných práv a slobôd (pozri nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 1996/13, bod 27).

K extrémnemu vybočeniu zo štandardov spravodlivého súdneho konania, resp. k takému intenzívnemu zásahu do označených ústavou garantovaných základných práv, ktorý by kolidoval s ich podstatou a zmyslom vo veci sťažovateľa, podľa názoru ústavného súdu zjavne nedošlo. Okresný súd postupoval v súlade s procesnou úpravou poriadkových opatrení, výška uloženej povinnosti nevybočila z rozsahu ustanoveného zákonom a zároveň určenie jej výšky podlieha úvahe okresného súdu, ktorú ústavný súd nie je oprávnený nahrádzať svojou vlastnou úvahou. Zároveň ústavný súd po vypočutí zvukového záznamu z pojednávania tvoriaceho prílohu sťažnosti dospel k záveru, že otázky kladené zákonnou sudkyňou na pojednávaní boli pre zistenie skutkového stavu veci relevantné, právny zástupca bol vopred upozornený na možnosť uloženia poriadkového opatrenia zo strany súdu, pričom ide o osobu znalú práva, ktorá mohla a mala vedieť, že znemožňuje súdu zistenie skutkového stavu veci – zmeny majetkových pomerov otca v konaní o zmenu výšky výživného.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa v nej obsiahnutými.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. mája 2018